

31.1.2019

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ohjeet tutkimusluvan hakijalle

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla tehtäviin tutkimuksiin, selvityksiin, opinnäytetöihin ym. aineistojen keräämisiin tarvitaan tutkimuslupa. Tutkimuksen tulee hyödyttää kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa, soveltua tavoitteiltaan, menetelmiltään, aineiston keruu- ja suoritustavaltaan toimialan toimintaan sekä täyttää tutkimuseettiset vaatimukset. Tutkimus voidaan aloittaa luvan myöntämisen jälkeen.

Milloin tutkimuslupaa haetaan

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla edellytetään lupa kaikkiin tutkimuksiin, opinnäytteisiin ja selvityksiin, joissa kerätään tai käsitellään toimialan asiakkaita, oppilaita, opiskelijoita tai henkilökuntaa koskevia tietoja riippumatta siitä, millä menetelmällä aineisto hankitaan. Lupa tarvitaan myös toiminnallisiin tutkimuksiin ja kehittämishankkeisiin, joista syntyy tutkimuksellinen raportti. Toimialan henkilökuntaan kuuluvan on haettava lupa, jos tutkimusta ei tehdä virka- tai työtehtävänä, vaan esimerkiksi osana henkilön opintoja. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta haettava lupa koskee kaupungin omaa toimintaa.

Milloin tutkimuslupaa ei myönnetä

Kaupallisiin tutkimuksiin ei pääsääntöisesti myönnetä tutkimuslupia. Poikkeuksen muodostavat kaupalliset tutkimukset, joista hyöty on ilmeinen oppilaitokselle tai hallinnoivalle viranomaiselle. Kaupallisten rekisteritutkimusten kanssa toimitaan julkisuuslain edellyttämällä tavalla. Viranomaisten henkilörekisteristä voidaan luovuttaa henkilötietoja kaupallisiin tutkimuksiin ainoastaan henkilön suostumuksella (JulkL 16.3 §).

Toimiala ei myönnä lupaa tutkimuksiin, joissa vaikuttimena luvan hakemiseen toimialalta on pelkästään päiväkotilasten, oppilaiden tai opiskelijoiden helppo tavoitettavuus.

Tutkimusluvan hakeminen

Tutkimuslupaa haetaan lomakkeella Tutkimuslupahakemus, joka löytyy kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Internet-sivuilta. Hakijan tulee olla etukäteen yhteydessä siihen päiväkotiin, kouluun tai oppilaitokseen, jossa tutkimus halutaan toteuttaa ja sopia alustavasti johtajan/rehtorin kanssa tutkimuksen tekemisestä. Mikäli lupahakemus koskee suurta määrää yksiköitä, haetaan ensin tutkimuslupaa ja tämän jälkeen johtaja/rehtori arvioi oman yksikkönsä mahdollisuudet osallistua tutkimukseen.

Tutkimuslupahakemus liitteineen toimitetaan paperiversiona Helsingin kaupungin kirjaamoon osoitteella:

Helsingin kaupunki, Kirjaamo, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
PL 10, 00099 Helsingin kaupunki

Käyntiosoite:
Kaupungintalo, Pohjoisesplanadi 11–13, 00170 Helsinki

Tutkimuslupahakemukset käsitellään tyypillisesti neljän viikon kuluessa saapumisesta. Puutteellinen hakemus tai puuttuvat liitteet viivästyttävät käsittelyä.

Tarvittavat liitteet

Tutkimuslupahakemuksen liitteenä tulee olla:

1) Tutkimussuunnitelma, jonka tutkimuslaitos on hyväksynyt ja jossa on selkeästi kuvattu tutkimuksen tarkoitus, aineiston keruu, tutkimusmenetelmät, aineiston tietoturvallinen säilyttäminen tutkimuksen aikana sekä aineiston tietoturvallinen hävittäminen tai arkistointi tutkimuksen päätyttyä. Jos tutkimussuunnitelman tekstiosa ylittää 10 sivua, tulee liitteenä olla tiivistelmä.

2) Suostumusasiakirja. Vapaaehtoinen suostumus pyydetään tutkittavilta kirjallisesti ennen tutkimuksen aloittamista ja sen tulee olla tietosuoja-asetuksen mukainen. Suostumusasiakirja on päivittävä ja sen allekirjoittavat suostumuksen antaja ja vastaanottaja. Kopio asiakirjasta on annettava suostumuksen antajalle. Suostumusasiakirjasta tulee ilmetä, mm:

- Lyhyt kuvaus tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta
- Miten tutkittava on valikoitunut tutkimukseen
- Miten tutkittavan yhteystiedot on saatu
- Tutkimuksen osallistumisen vapaaehtoisuus: Tutkittavan oikeus kieltäytyä, keskeyttää tutkimukseen osallistumisensa tai peruuttaa suostumuksensa missä tahansa tutkimuksen vaiheessa ilman, että sillä on haitallisia vaikutuksia tutkittavalle tai palvelujen saantiin. Tutkittavan pitää myös tietää, minne ilmoitus keskeytyksestä tai peruutuksesta tehdään.
- Mitä tietoja tutkittavilta kerätään
- Kuka tietoja käsittelee
- Tutkittavan tietojen suojaaminen ja sen varmistaminen, että tiedot käsitellään ja esitetään joka vaiheessa niin, että yksilökohtaiset tiedot eivät paljastu
- Kerätäänkö tietoja myös muualta, ja jos kyllä, niin millä perusteella
- Luovutetaanko tietoja tutkimusryhmän ulkopuolelle
- Siirretäänkö tietoja kolmanteen maahan
- Tutkimuksen kesto
- Miten tulokset raportoidaan ja julkistetaan
- Mitä tutkimusrekisterille tapahtuu tutkimuksen jälkeen

3) Tiedote, josta tulee ilmetä selkokielisesti ja kohderyhmälle ymmärrettävästi, mm.

- Lyhyt kuvaus tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta
- Tutkimuksen osallistumisen vapaaehtoisuus: Tutkittavan oikeus kieltäytyä, keskeyttää tutkimukseen osallistumisensa tai peruuttaa suostumuksensa missä tahansa tutkimuksen vaiheessa ilman, että sillä on haitallisia vaikutuksia tutkittavalle tai

palvelujen saantiin. Tutkittavan pitää myös tietää, minne ilmoitus keskeytyksestä tai peruutuksesta tehdään.

- Miten tulokset raportoidaan ja julkistetaan
- Tutkittavan tietojen suojaaminen ja sen varmistaminen, että tiedot käsitellään ja esitetään joka vaiheessa niin, että yksilökohtaiset tiedot eivät paljastu

4) Aineistonkeruuseen liittyvä materiaali (esim. kyselylomake, haastattelurunko, havainnointilomake, listaus tutkimuksessa kerättävistä tiedoista)

5) Eettinen pohdinta tai eettisen toimikunnan lausunto

6) Tietosuojaseloste tarvittaessa

Tutkittavien iän vaikutus tutkittavilta pyydettyyn suostumukseen:

Alle 16-vuotiaiden lasten ja nuorten kohdalla huoltajilta pyydetään nimenomainen suostumus päiväkodissa tai koulussa tapahtuvaan tutkimukseen osallistumiseen. Lupapyyynnön muotoileminen siten, että huoltajalla on ainoastaan mahdollisuus kieltää lapsensa osallistuminen, ei ole mahdollista. Jos huoltaja ei anna lupaa, ei kyseinen lapsi voi osallistua tutkimukseen. 16-17-vuotiaat nuoret voivat osallistua oppilaitoksessa tehtävään tutkimukseen omalla suostumuksellaan, mutta huoltaja tulee tiedottaa ennalta tutkimuksesta.

Tiedotteen, suostumusasiakirjan ja muun aineiston keruuseen liittyvän materiaalin tulee tarvittaessa olla saatavana suomen lisäksi myös muilla kielillä.

Muuta hakemuksen laadinnassa huomioitavaa

Edellytyksenä tutkimuksen toteuttamiselle on kohdehenkilöiden suostumus tutkimukseen osallistumiseen. Tutkimukseen osallistumisesta ei saa antaa vastiketta.

Toimialan henkilökunta ei lähtökohtaisesti osallistu tutkimuksen toteuttamiseen muissa kuin erikseen sovitussa asioissa.

Alle 18-vuotiaisiin kohdistuvien tutkimuksien tiedotteet ja lupapyynnöt toimitetaan päiväkotilasten, oppilaiden tai opiskelijoiden mukana koteihin. Wilmaan tai Winhaan voidaan myös laittaa viesti, jossa huoltajille kerrotaan, että oppilaille/opiskelijoille on jaettu tutkimusta koskeva tiedote ja/tai lupapyyntö kotiin vietäväksi. Viestissä tulee kertoa, että kyse ei ole päiväkodin/koulun/oppilaitoksen toiminnasta ja että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Lisäksi tulee kertoa, että osallistuminen edellyttää alle 16-vuotiaiden lasten huoltajien suostumusta ja 16 vuotta täyttäneiltä nuorten omaa suostumusta.

Edellä kuvatut menettelytavat eivät koske lakisääteisiä arviointitutkimuksia, joihin osallistuminen on velvoittavaa. Ohjeet ovat toisenlaiset myös koskien kansallisesti merkittäviä tutkimuksia, joita ovat esim. kouluterveyskysely, nuorisoriikollisuustutkimus sekä lapsiuhritutkimus. Tilaustutkimuksiin sovelletaan huoltajien informointia ja lupaa koskevia periaatteita samalla tavalla kuin tutkimusluvalla tehtäviin tutkimuksiin.

Tutkija sitoutuu allekirjoituksellaan tutkimuksen yhteydessä saatujen tietojen vaitiolo- ja salassapitoon eikä ilmaise tutkimuksen yhteydessä käytettävissä olleita luottamuksellisia tietoja sivullisille. Lisäksi tutkija sitoutuu perehtymään lainsäädännön, erityisesti EU:n yleisen tietosuojaa-asetuksen ja tietosuojalain henkilötietojen käsittelylle asettamiin vaatimuksiin sekä vastuuseensa tietojen lainmukaisesta käsittelystä. Kaikkien niiden henkilöiden, jotka käsittelevät salassa pidettäviin asiakirjoihin tai henkilörekistereihin sisältyviä tietoja, on annettava sitoumus joko hakemuslomakkeella tai saman sisältöisenä erillisellä liitteellä. Sitoumus on aina toimitettava alkuperäisenä (ei sähköpostilla).

Tutkija sitoutuu lähettämään toimialalle tutkimuksen valmistuttua linkin verkossa julkaistun tutkimusraporttiin tai yhden kappaleen tutkimusraportista:

kasko.tutkimusluvut@hel.fi

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, Tutkimusluvut, PL 51300, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Tutkimusluvun valmistelu ja myöntäminen

Tutkimusluvut valmistellaan keskitetysti kehittämispalveluissa. Valmistelija tarkistaa, että hakemus on asianmukaisesti täytetty ja sisältää tarvittavat liitteet. Tarvittaessa valmistelija pyytää täydentäviä tietoja. Valmistelija laatii viranhaltijan päätösehdotuksen. Tutkimusluvun myöntämisestä tehdään päätös riippumatta siitä, onko päätös hakijalle myönteinen tai kielteinen. Päätöksen hakemuksesta tekee palvelukokonaisuuden johtaja, kun tutkimus kohdentuu yhteen palvelukokonaisuuteen. Useampia palvelukokonaisuuksia koskevissa tutkimuksissa tutkimusluvun myöntämisestä päättää toimialajohtaja.

Tutkimusluvassa määritellään ehtoja muun muassa tietojen säilyttämiselle, suojaamiselle ja hävittämiselle. Tutkimusluvassa voidaan määritellä myös rajoituksia tutkimukselle. Lupa voidaan peruuttaa, jos siihen harkitaan olevan syytä. Jos tutkimuslupaa ei myönnetä, saa hakija perustelun kielteiselle päätökselle sekä oikaisuvaatimusohjeet.

Tutkimuslupahakemus voidaan hylätä esimerkiksi seuraavin perustein:

- hakemus on puutteellinen eikä täydentäviä tietoja ole saatu
- tutkimusasetelma on eettisesti ongelmallinen
- kysymyksessä on markkinatutkimus tai kaupallinen tutkimus, jonka tavoitteet eivät tue Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan toiminnan kehittämistä
- aihetta on äskettäin tutkittu samassa kohderyhmässä
- toimialalla ei ole tarjota tarvittavaa aineistoa tai sen hankkiminen vaatisi henkilökunnalta kohtuutonta työpanosta

Tutkimuslupapäätös lähetetään hakijalle sähköisesti tai postitse. Päätös annetaan tiedoksi myös muille asianosaisille. Päätökset julkaistaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan Internet-sivuilla, liitteitä ei julkaista.

Lisätietoja:

kasko.tutkimusluvut @hel.fi

<https://www.hel.fi/kasvatuksen-ja-koulutuksen-toimiala/fi/palvelut/tutkimusluvut/>